

Köpek maması seçiminde eğilimlerin belirlenmesi*

Zehra SELÇUK**, Habip MURUZ***

Öz: Dengeli bir diyetle, köpeğin ırkına, yaşına, fizyolojik durumuna ve aktivitesine göre günlük besin madde ve enerji ihtiyaçlarının yeterli düzeyde karşılanması sağlık açısından önem taşır. Bu amaçla ticari firmaların ürettikleri mamaların seçiminde köpek sahiplerinin tercihleri farklılıklar göstermektedir. Yapılan bu çalışmanın amacı, köpek sahipleri tarafından mama seçiminde göz önünde bulundurulan bazı kriterlerin belirlenmesidir. Araştırma anketi, 2016 yılı Ocak-Haziran ayları arasında Samsun'da faaliyet gösteren özel bir veteriner hekim muayenehanesine başvuran 25 köpek sahibinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, köpek sahiplerinin %80'inin köpek maması alırken mamanın genel içeriğine dikkat ettiği belirlenmiştir. Köpek sahiplerinin %76'sı kuzu etli mamayı tercih ederken, %12'si tavuk etli, %12'si de balık etli mamaları tercih etmiştir. Mamanın lif içeriğine dikkat eden köpek sahibi oranı %56'dır. Kullandıkları mamada omega

3 yağ asiti kaynağının balık yağı olduğunu belirten köpek sahiplerinin oranı %88'dir. Köpek sahiplerinin %48'inin içeriğinde sentetik amino asit bulunan mamaları alırken, %32'sinin bu mamaları tercih etmediği saptanmıştır. Sonuç olarak, köpek sahiplerinin mama seçerken mamanın genel içeriğinin yanı sıra tüm bileşenlerin miktar, kaynak ve kalitesine dikkat etmesi önerilmektedir.

Anahtar sözcükler: Köpek besleme, mama bileşimi, mama seçimi.

The determination of the trends in dog food choice

Abstract: To meet daily nutrient and energy requirements of dogs for breed, age, physiological condition and activity with a balanced diet is essential to keep dog healthy. There are some differences in preferences of dog owners for choosing of dog food produced by commercial companies. The aim of the study was to find out some criteria of dog owners to make food choice for their

* Bu çalışmanın bir kısmı 1. Uluslararası Hayvan Besleme Kongresinde poster bildiri olarak sunulmuş ve çalışmanın özeti kongrenin bildiriler kitabında yer almıştır.

** Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Hayvan Besleme ve Beslenme Hastalıkları Anabilim Dalı, Samsun.

*** Yrd. Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Hayvan Besleme ve Beslenme Hastalıkları Anabilim Dalı, Samsun.

dogs. The survey application of the study was performed by a total of 25 dog owners who applied to a private veterinary clinic in Samsun from January to June of 2016. In the study, 80% of dog owners noted to general content of dog food. In the study, the rate of dog owners who preferred to dog food with lamb, chicken and fish meat were 76, 12 and 12%, respectively. Only 56% of dog owners considered fiber content of the dog food. Fish oil was known as omega 3 fatty acid source by 88% of dog owners. Although, some dog owners (32%) did not prefer the dog food containing synthetic amino acids, 48% of them bought to the dog food with synthetic amino acids. In conclusion, dog owners are advised to pay attention to not only the general content of the food, but also the quantity, source and quality of all ingredients when choosing a dog food.

Keywords: Dog nutrition, dog food composition, dog food choice.

Giriş

Son yıllarda Türkiye’de ev ve süs hayvanı üretim, satış, eğitim ve barınma yerleri sayıları ile orantılı olarak bu hayvanları besleyen kişi sayılarında da artış gözlenmektedir. Evde beslenen hayvanlar arasında aynı ortamda yaşadıkları insanlarla rahat iletişim kurabilmeleri, kolay eğitilebilen sadık bir dost ve iyi bir bekçi olmaları nedeniyle

köpekler ilk sırada gelmektedir. Günümüzde büyük şehirlerde yaşamını sürdüren pek çok kişi evlerini dostluklarına güvendikleri bu hayvanlarla paylaşmaktadır. Bu arkadaşlığın uzun sürmesi ve köpeğin sağlığının korunması amacıyla dengeli bir diyetle köpeğin ırkına, yaşına, fizyolojik durumuna ve aktivitesine göre günlük besin madde ve enerji ihtiyaçlarının yeterli düzeyde karşılanması önem taşır.

Çoğu köpek sahibi kendi sağlığından daha çok sorumluluğunu aldığı köpeklerin sağlığı için endişe duymaktadır (8). Özellikle köpeklerin sahipleri tarafından bireyleştirilmesi/insanlaştırılması gerek köpek beslenmesi ya da bakımına ilişkin sektörü ve gerekse tüketici davranışlarını etkileyen bir yaklaşımdır (2).

Köpek sahiplerinin birçoğu sadece kendi tükettikleri gıdaların bileşimine ilişkin değil aynı zamanda köpek mamaları ya da bileşenlerine ilişkin de bilinç kazanmıştır. Tahıllar gibi bazı bileşenlerin potansiyel olumsuz etkilerinden dolayı köpek sahiplerince zararlı algılanması ve hatta tahılsız (grain free) ürünlere sağlık üzerine olumlu etkileri olacağını düşünerek daha pozitif yaklaşımları söz konusudur (3). Bu nedenle ticari firmaların ürettikleri mamaların seçiminde köpek sahiplerinin tercihleri farklılıklar

göstermektedir. Yapılan bu çalışmanın amacı, köpek sahipleri tarafından mama seçiminde göz önünde bulundurulmuş bazı kriterlerin belirlenmesidir.

Gereç ve Yöntem

Araştırma materyalini, 2016 yılı Ocak-Haziran ayları arasında Samsun'un Atakum ilçesinde faaliyet gösteren özel bir veteriner hekim muayenehanesine başvuran, 25 adet köpek sahibi ile yapılan anket çalışmasından elde edilen veriler oluşturdu. Anket sorularının tamamı çoktan seçmeli olarak hazırlandı ve katılımcıların gerektiğinde ek bilgi vermesine olanak sağlayan kısımlar oluşturuldu. Anket katılımcıları, herhangi bir kriter gözetilmeden gönüllü köpek sahiplerinden oluştu. Köpek sahiplerinden toplam 20 adet soruya cevap vermeleri istendi. Sorulara verilen cevaplar sonucunda toplanan veriler SPSS 21 paket programı kullanılarak frekans analizi yöntemi ile değerlendirildi (7).

Bulgular

Genel bilgiler: Ankete katılan köpek sahiplerinin 2 tanesi (%8) lisansüstü eğitim, 10 tanesi (%40) üniversite ve 13 tanesi (%52) lise mezunu olduklarını belirtti. Köpek sahiplerinin %80'ini kadın, %20'si erkekti. Köpek sahiplerinin yaş dağılımı değerlendirildiğinde 40 ile 50 yaş arasında bulunan katılımcı sayısının (15 kişi) en yüksek olduğu (%60)

ve bunu 20 ile 30 yaş arasındakilerin (5 kişi) izlediği (%20) belirlendi. Katılımcıların sahip oldukları köpek ırkları arasında Terrier ırkına ait köpekler % 44'lük oranla başta gelmekteydi. Bu köpek ırkını sırasıyla melez (% 20), Golden Retriever (%12), American Cocker (%8), Dachshund (%8), av köpeği (%4) ve Labrador (%4) ırkına ait köpekler izlemekteydi.

Köpek sahiplerinin mama seçimindeki

kriterler: Köpek sahiplerinin %64'ünün mama seçerken veteriner hekime danıştığı, %28'inin ise veteriner hekime danıştığı ve aynı marka mamayı kullanmaya devam ettiği, %4'ünün veteriner hekime danıştığı ve aynı zamanda araştırma yaptığı ve %4'ünün ise köpek sahibi bir arkadaşına danıştığı saptandı. Anket katılımcılarının hiç birinin mama seçiminde reklamlara göre karar vermediği belirlendi. Köpek sahiplerinin tamamı profesyonel bir mamada olması gerekenler arasında mamanın kemik ve kas gelişimi için gerekli maddeleri içermesi, tüy, deri, kemik ve kas sağlığına katkıda bulunması, köpeğin yaşına, ırkına ve sağlık durumuna uygun olması ve alerji yapmaması gerektiğini belirtti. Köpek sahiplerinin %20'si (5 kişi) düşük kaliteli mamaların yüksek düzeyde tahıl içerdiğini, kalitesiz tahıl/tahıllar kapsadığını, düşük oranda et ve allerjen

maddeler içerdiğini ifade ederken, diğer %20'si (5 kişi) ise mamanın kalitesiz tahıl/ tahıllar kapsamı, düşük oranda et içermesi yanı sıra hayvansal yan ürün, kalitesiz protein kaynakları, katkı, koruyucu ve kimyasal madde içermesi durumunda kalitesinin düşük olacağını belirtti. Araştırmada köpek sahiplerinin hiçbirinin yerli köpek maması kullanmadığı ve tamamının mamayla ilişkili herhangi bir sorun yaşamadığı belirlendi. Anket katılımcılarının %52'sinin (13 kişi) mamaya ilave ev yemekleri verdiği, %48'inin

(12 kişi) vermediği saptandı. Mamaya ilave ev yemekleri verenlerin %24'ünün haftada üç defa, %8'inin haftada bir defa, %8'inin günde bir defa, %4'ünün haftada bir ya da iki defa, %4'ünün iki haftada bir defa olmak üzere genellikle haşlanmış tavuk, ciğer, makarna, pilav ve et tercih ettikleri belirlendi. Köpek sahiplerinin mama seçiminde mamanın bileşimine ilişkin dikkat ettikleri bazı kriterler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Köpek sahiplerinin mama bileşimine ilişkin dikkat ettikleri bazı kriterler

Table 1: Some criteria that dog owners consider when choosing a dog food

Kriterler	Frekans	%
Mamanın genel içeriğine dikkat eden	20	80
Mamadaki et içeriğinin miktarına ve çeşidine dikkat eden	18	72
Kuzu etli mama tercih eden	19	76
Tavuk etli mama tercih eden	3	12
Balık etli mama tercih eden	3	12
Mamanın lif içeriğine dikkat eden	14	56
Omega 3 yağ asiti kaynağının balık yağı olduğunu belirten	22	88
Bileşiminde sentetik amino asit bulunan mama tercih eden	12	48
Bileşiminde glukozamin, kondroitin, L-karnitin vb olan mama tercihi	18	72
Bileşiminde vitamin ve mineral bulunan mama kullananlar	25	100
Orijini belli hayvansal yağ, pirinç, mısır ve mısır gluteni içeren mama kullananlar	7	28
Kullandığı mamadan memnun olanlar	25	100

Tartışma ve Sonuç

Yapılan çalışmada anket katılımcılarının yaklaşık yarısının üniversite veya lisansüstü eğitim mezunu bir meslek sahibi olduğu belirlendi. Katılımcıların sahip oldukları köpekler arasında küçük cüsseli Terrier ırkı

köpeklerin yüzdesinin fazla olması bu ırk köpeklerin sosyal, sevimli ve canlı bir mizaca sahip olması yanı sıra özellikle büyükşehirlerde genellikle apartman dairelerinde bir yaşam

söz konusu olduğundan tercih edildiği düşünülmektedir.

Çoğu köpek sahibi kendi gıdalarındaki bileşenler dışında köpek mamalarındaki bileşenlere de dikkat etmektedir. Yapılan bu çalışmada köpek sahiplerinin tamamı mamanın kemik ve kas gelişimi için gerekli maddeleri içermesinin, tüy, deri, kemik ve kas sağlığına katkıda bulunmasının, köpeğin yaşına, ırkına ve sağlık durumuna uygun olmasının ve alerji yapmamasının profesyonel bir mamada olması gerektiğini bildirmişlerdir. Köpek maması üreticileri, köpeklerin insanlar gibi yüksek kaliteli diyetlerle beslenmeleri gerektiğini ifade etmektedir (6). Bu nedenle kendi ürünleri için “doğal-natural”, “organik-organic” gibi bazı ifadeler kullanmaktadırlar (1). Ankete katılan köpek sahiplerinin %80’inin mamanın genel içeriğine dikkat etmesi bu durumu desteklemektedir.

Köpek mamalarının bileşimde kullanılan etin kuzu eti, tavuk eti gibi orijininin belirtilmesi de mamanın protein içeriğinin yüksek kalitede olduğuna ilişkin tüketiciye bilgi vermektedir. Özellikle orijini belirtilse bile yan ürünler ifadesi taşıyan (chicken, beef, lamb by-products gibi) rendering ürünlerini kapsayan mamalar bu bileşenleri içerdiklerinde doğrudan orijini belli et kapsayan mamalara göre daha düşük kalitelidir.

Yapılan bu çalışmada köpek sahiplerinin %72’si mamadaki et içeriğinin miktarına ve çeşidine dikkat ettiğini ifade etmiştir. Köpek sahipleri mama tercihini orijini belli farklı tür et kapsayan mamalardan yana kullanmışlardır. Soya ürünlerinin özellikle duyarlı köpeklerde alerji tehlikesi yaratabildiği bildirilmektedir (5) ve bu nedenle soya ve ürünlerini içeren mamaların özellikle bu ürünlere karşı alerjisi olan ırkların beslenmesinde kullanılması sonucu meydana gelebilecek alerji riskinin göz önüne alınması gereken bir durumdur. Yapılan bu çalışmada köpek sahiplerinin mama bileşimindeki yüksek düzeyde tahıl içeriğinin, düşük oranda et oranının, hayvansal yan ürün gibi kalitesiz protein kaynaklarının, katkı, koruyucu ve kimyasal maddelerin kaliteyi düşürdüğünü belirtmesi bu durumu destekler niteliktedir. Bununla beraber, yapılan çalışmada anket katılımcılarının mama seçiminde reklamlara göre karar vermemesi, büyük bir kısmının mama tercihinde veteriner hekime danışması hekim tavsiyesinin güvenilir ve tatmin edici olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Vitamin ve mineraller mamalarda bulunması gereken önemli bileşenlerdendir. Yapılan bu çalışmada da köpek sahiplerinin tamamı bileşiminde vitamin ve mineral bulunan mamaları tercih ettiklerini ifade

etmişlerdir. Sülfat ve oksit temelli mineral ilaveleri genellikle şelatlarla göre düşük düzeyde absorbe edilen mineral kaynaklarıdır. Mamalarda şelatlar, proteinatlar, amino asit şelatları ya da kompleksleri gibi adlandırılmış minerallerin tercih edilmesi absorpsiyonu olumlu etkilemektedir. Bununla beraber, zamana bağlı salınımı gerçekleşen C vitamininin (ester C, kalsiyum askorbat, stabilize vitamin C ya da L-Askorbil-2-Polifosfat gibi), doğal E vitamininin (doğal tokoferol) ve K vitamininin doğal kaynakları olan yumurta sarısı ve karaciğer gibi bileşenlerin mamalarda tercih edilmesi (3) metabolizmada daha etkili olmaktadır. Anket katılımcılarının önemli bir kısmının mama seçiminde bileşime dikkat etmesi ve veteriner hekime danışması sorumluluklarını aldıkları köpeklerin ihtiyaçlarının karşılanarak sağlıklarının korunması isteğinden kaynaklanabilir.

Yapılan bu çalışmada köpek sahiplerinin %28'i bileşiminde orijini belli hayvansal yağ, pirinç, mısır ve mısır gluteni bulunan mama kullanmaktadır. Hayvansal yağın orijininin belli olması mama seçiminde iyi bir tercih kriteridir. Bazı köpeklerin diyetle bulunan fazla karbonhidrata toleransı yüksek olmasına karşın bazılarının toleransı düşüktür. Bununla beraber gluten bir bitkisel protein

olup, bu maddeye karşı duyarlılığı bulunan köpeklerin mamalarında bulunmaması gerekmektedir. Böyle durumlarda tahıl kapsamayan mamaların tercihi bir alternatif olarak düşünülebilir. Bununla beraber, sağlık açısından yüksek düzeyde gluten kapsayan tahıllar (arpa, buğday, yulaf, çavdar gibi) yerine gluten miktarı daha düşük pirinç, sorgum, darı, kinoa gibi tahılları içeren mamalar da tercih edilebilir. Köpek besleme alanındaki ilerlemeler köpeklerin uzun ve sağlıklı bir ömre sahip olmasına katkı sağlamaktadır. Besin madde sınıflandırmasında diyetle lif pet mama endüstrisinde önem kazanmıştır. Köpek mamalarına katılan esmer pirinç, şeker pancarı posası gibi lif içeriğine sahip olan bileşenler mamadaki lif içeriğinin düzenlenmesine katkı sağlar. de Godoy ve ark., (4), diyetle lifin bağırsak hareketlerinin düzenlenmesine, bağışıklık fonksiyonu ve bağırsak mikrobiyota profiline, kalori yoğunluğunun azaltılmasına katkıda bulunarak pet populasyonunda görülen diabetes mellitus ve obezite insidansının azaltılmasına önemli katkı sağlayacağını ifade etmektedir. Yapılan çalışmada da anket katılımcılarının %56'sının mamadaki lif miktarına dikkat etmesinin köpek beslenmesinde de diyetle lifin önem taşımalarının bilinmesiyle ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Sonuç olarak, köpeğin sağlığının sürdürülmesi ve daha uzun süre yaşayabilmesi dostluklarını ve yaşamlarını paylaştıkları sahiplerinin elindedir. Bu nedenle köpek sahiplerinin mama seçerken mamanın genel içeriğinin yanı sıra tüm bileşenlerin miktar, kaynak ve kalitesine dikkat etmesi önerilmektedir.

Teşekkür

Yapılan bu anket çalışmasına katılan köpek sahiplerine ve anket çalışmasında bizden desteklerini esirgemeyen Veteriner Hekim Elif Köse'ye teşekkür ederiz.

Kaynaklar

1. **Bohrer T** (2011): *Pet food packaging: evolution, revolution, and innovation*. Erişim: <http://pffc-online.com/flexpack/9770-pet-food-evolution>. Erişim Tarihi: 24.10.2016.
2. **Boya UO, Dotson MJ, Hyatt EM** (2012): *Dimensions of the dog-human relationship: a segmentation approach*. Journal of Targeting, Measurement, and Analysis for Marketing, **20**, 133-143.
3. **Contreras S** (2007): *Ingredients to avoid. Dog Food Project*. Erişim: www.dogfoodproject.com. Erişim Tarihi: 31.10.2016.
4. **de Godoy MRC, Kerr KR, Fahey GC** (2013): *Alternative dietary fiber sources in companion animal nutrition*. Nutrients, **5**, 3099-3117.

5. **Didier-Noël Carlotti** (2017): *Food Allergy in Dogs and Cats: Current Dermatological Perspectives*. <http://www.ddlzagreb.hr/wp-content/uploads/2015/06/food-allergy-in-dogs-and-cats.pdf>.

6. **Fleener DG** (2009): *Only the best for fido and fluff*. Progressive Grocer, **88**, 12-14.

7. **SPSS** (2012): *IBM SPSS Statistics, version 21*. IBM Corp.

8. **Tesfom G, Birch N** (2010): *Do they buy their dogs the way they buy for themselves?* Psychology and Marketing, **27**, 898-912.

Geliş Tarihi: 4/11/2016 Kabul Tarihi: 23/3/2017

Yazışma adresi:

Doç. Dr. Zehra Selçuk

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Veteriner Fakültesi

Hayvan Besleme ve Beslenme Hastalıkları

Anabilim Dalı,

Kurupelit Kampüsü, Atakum, Samsun

e-posta: zselcuk@omu.edu.tr